

کارایی مدیر در ایجاد جریان نقد عملیاتی و انتخاب حسابرس مستقل: آزمون نظریه سطوح بالاتر

محدثه عابدینی

دانشجوی دوره دکتری، گروه حسابداری، واحد کرج، دانشگاه آزاد اسلامی، کرج ایران

بهمن بنی مهد

دانشیار، گروه حسابداری، واحد کرج، دانشگاه آزاد اسلامی، کرج ایران (نویسنده مسئول)

مهدی مرادزاده فرد

دانشیار، گروه حسابداری، واحد کرج، دانشگاه آزاد اسلامی، کرج ایران

اعظم شکری چشمه سبزی

استادیار، گروه حسابداری، واحد کرج، دانشگاه آزاد اسلامی، کرج ایران

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۰۶/۰۹ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۰۷/۱۷

چکیده

این پژوهش بر اساس نظریه سطوح بالاتر، قصد دارد تا تاثیر توانایی مدیر در ایجاد جریان نقد عملیاتی بر انتخاب حسابرس مستقل را توضیح دهد. مطابق با این نظریه، ویژگی‌ها و توانایی‌های مدیران سطوح بالا بر تصمیمات و عملکرد سازمان اثرگذار است. در این پژوهش بر اساس تکنیک تحلیل پوششی داده‌ها ابتدا کارایی مدیران در ایجاد جریان نقد عملیاتی در ۱۲۱ شرکت در بورس اوراق بهادار تهران طی دوره زمانی ۱۳۹۳ الی ۱۳۹۹ محاسبه می‌شود. سپس ارتباط آن با انتخاب سازمان حسابرسی به عنوان حسابرس مستقل مورد بررسی قرار می‌گیرد. در این پژوهش، مبانی نظری و داده‌های پژوهش طبق روش کتابخانه‌ای جمع‌آوری شده است. برای آزمون فرضیه‌های پژوهش نیز از روش همبستگی با استفاده از رگرسیون چند متغیره لاجستیک باینری استفاده می‌شود. نتایج این پژوهش نشان می‌دهد هرگاه کارایی مدیر در ایجاد جریان نقد عملیاتی افزایش یابد، در آن صورت احتمال انتخاب سازمان حسابرسی نیز به عنوان حسابرس مستقل افزایش خواهد یافت. هم‌چنین یافته‌های این پژوهش بیانگر آن است که با افزایش سودآوری و تعداد بندهای حسابرسی سال قبل، احتمال انتخاب سازمان حسابرسی به عنوان حسابرس مستقل کاهش می‌یابد. بعلاوه، نتایج این تحقیق رابطه‌ای معنی‌دار میان متغیرهای اندازه شرکت، نسبت بدهی، حق الزحمه حسابرسی و درصد سهام متعلق به سهامدار عمده با انتخاب سازمان حسابرسی به عنوان حسابرس مستقل پیدا نکرد.

واژه‌های کلیدی: کارایی مدیر، جریان نقد عملیاتی، نظریه سطوح بالاتر، انتخاب حسابرس.

۱- مقدمه

انتخاب حسابرس مستقل را می توان در حیطه فرضیه تقاضا برای خدمات حسابرس مستقل مورد بررسی قرار داد. عناصر و عوامل مختلفی بر این تقاضا اثر گذار هستند که عمده ترین این عوامل، وجود تضاد منافع میان مدیران و مالکان واحد تجاری طبق نظریه نمایندگی است (واتر و زیمرمن^۱، ۱۹۸۶). به طور نمونه کمال الدین و همکاران (۲۰۲۲) نشان دادند که یکی از اهداف شرکت ها از تغییر و انتخاب حسابرس، بیش نمایی سود است. هم چنین طبق فرضیه بیمه در متون حسابرسی، مدیران کارآمد به منظور کاهش ریسک دعوی حقوقی و قضایی علیه شرکت، حسابرسان با کیفیت را به عنوان حسابرس بر می گزینند تا خود را بیمه نمایند (چنگ و لئونگ^۲، ۲۰۱۲). از دیدگاه تئوری، هر چه کارایی عملیاتی مدیران شرکت بهبود یابد، هزینه نمایندگی و تضاد منافع میان مدیر و مالک کاهش می یابد. یکی از معیار های اندازه گیری هزینه نمایندگی، جریان نقد آزاد است. به عقیده جنسن^۳ (۱۹۸۶) جریان نقد آزاد، مازادی از جریان نقد عملیاتی است که بعد از پرداخت سود سهام و پرداخت مخارج سرمایه ای در شرکت باقی می ماند. هر چه این میزان بیشتر باشد، شرکت می تواند سود بیشتری میان سهامداران تقسیم نماید و یا در پروژه های سودآور سرمایه گذاری کند. بنابراین توانایی مدیر در ایجاد جریان نقد عملیاتی می تواند معیاری سودمند در ارزیابی عملکرد مدیر در راستای کاهش هزینه های نمایندگی و افزایش شهرت او تلقی نمود. مدیران کارآمد که دارای شهرت بالایی هستند، به منظور کاهش ریسک شرکت و حفظ شهرت خود معمولاً از حسابرسان بزرگ و با کیفیت استفاده می کنند (چنگ و لئونگ^۴، ۲۰۱۲). بازار حسابرسی کشور، بازاری منحصر به فرد در سطح بین المللی است و ویژگی های خاص خود را دارا است. در این بازار، موسسات حسابرسی خارجی فعالیت ندارند و بازار حسابرسی شامل بخش دولتی و بخش خصوصی است. این دو بخش، ویژگی های متفاوتی از هم دیگر دارند. بازار حسابرسی بخش دولتی، یک بازار حسابرسی با انحصار کامل سازمان حسابرسی و غیر رقابتی می باشد. این در حالی است که بازار حسابرسی موسسات خصوصی حسابرسی، یک بازار رقابتی است و قیمت خدمات حسابرسی در این بازار تحت تاثیر رقابت موسسات حسابرسی و هم چنین ویژگی های صاحبکار تعیین می شود (نایب زاده و بنی مهد، ۱۳۹۷).

با توجه به توضیحات بالا، پرسش این تحقیق آن است که انتخاب حسابرس توسط صاحبکار تا چه اندازه تحت تاثیر کارایی مدیر است؟ به بیان دیگر هر چه توانایی و کارایی مدیریت صاحبکار در راستای ایجاد جریان نقد عملیاتی و در نتیجه کاهش هزینه های نمایندگی، افزایش یابد در آن صورت آیا احتمال انتخاب سازمان حسابرسی به عنوان حسابرس مستقل نیز افزایش می یابد یا خیر؟ فقدان پژوهش کافی در این زمینه و اهمیت انتخاب حسابرس برای کاهش هزینه های نمایندگی و افزایش کیفیت اطلاعات حسابداری، این انگیزه را در نویسندگان مقاله به وجود آورد تا رابطه میان کارایی مدیر و انتخاب حسابرس را به عنوان یک موضوع پژوهشی مورد مطالعه قرار دهد. هم چنین، افزایش رقابت در بازار حسابرسی و در نتیجه آن، افزایش موسسات خصوصی حسابرسی در این بازار از یک طرف و از طرف دیگر، اهمیت موضوع انتخاب حسابرس و پژوهش در این زمینه را با اهمیت می نماید. هدف این پژوهش، در درجه اول بسط و گسترش مبانی نظری پژوهش های انجام شده درباره انتخاب حسابرس در متون حسابرسی است. هم چنین هدف بعدی این پژوهش آن است تا رابطه میان کارایی مدیر و انتخاب حسابرس در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار را بررسی و شناسایی نماید. در این پژوهش از تحلیل پوششی داده ها برای اندازه گیری کارایی مدیر استفاده می شود. این تکنیک یکی از ابزارهای مناسب و کارآمد در زمینه سنجش و ارزیابی کارایی واحدهای تصمیم گیرنده است و در ارزیابی و تعیین میزان کارایی نسبی عملکرد مدیریت استفاده می شود. پژوهش های انجام شده در این حوزه، کارایی مدیران واحدهای تجاری در بکارگیری منابع شرکت را در ایجاد سود، فروش و هم چنین ارزش بازار سهام مورد بررسی قرار داده اند (خواجوی و همکاران، ۱۳۸۹؛ دستگیر و همکاران، ۱۳۹۳؛ کاویانی و همکاران، ۱۳۹۷؛ کوشافر و همکاران، ۱۳۹۶). آن چه که در پژوهش های قبلی مورد بررسی قرار نگرفته است، سنجش کارایی مدیر در ایجاد جریان نقد عملیاتی است. استفاده از تحلیل پوششی داده ها در حسابرسی نیز به عنوان یک معیار سودمند توسط پژوهش گران مختلف توصیه شده است. به عقیده آن ها این تکنیک می تواند در ارزیابی کارایی واحدها در حسابرسی داخلی و حسابرسی عملیاتی ابزار مناسبی باشد (گونگ^۵ و همکاران، ۲۰۱۸). به عقیده نویسندگان، این مقاله می تواند دستاوردها و ارزش افزوده علمی به شرح زیر داشته باشد:

⁴ Cheng & Leung

⁵ Gong

¹ Watts & Zimmerman

² Cheng & Leung

³ Jensen

و همکاران (۲۰۰۹) دریافتند که جنسیت اعضای هیئت مدیره شرکت تاثیر با اهمیتی بر انتخاب حسابرس دارد. هر چه تعداد اعضای زن هیئت مدیره بیشتر باشد، حسابرسان بزرگ بیشتر به عنوان حسابرس شرکت انتخاب می شوند. چنگ و لئونگ^۶ (۲۰۱۲) نیز عقیده دارند مدیران عاملی که توانایی و شهرت بالایی دارند به دنبال آن هستند تا حسابرسان شناخته شده را به عنوان حسابرس شرکت انتخاب نمایند. به عقیده آن ها مدیران عاملی که کارایی بالایی در عملکرد دارند معمولاً به منظور کاهش ریسک های شرکت، موسسات حسابرسی بزرگ و با کیفیت را به عنوان حسابرس شرکت انتخاب می نمایند تا خود را در مقابل دعاوی حقوقی و قضایی بیمه نمایند. از دیدگاه نظری، جریان نقد عملیاتی یکی از معیارهای اندازه گیری جریان نقد آزاد است. جریان نقد آزاد نیز به نوبه خود سنجه مهمی برای اندازه گیری هزینه های نمایندگی مدیر می باشد. بنابراین می توان گفت مدیرانی که کارایی بیشتری در ایجاد جریان نقد عملیاتی دارند، هزینه نمایندگی آن ها پایین بوده و به دنبال انتخاب حسابرسان بزرگ و با کیفیت هستند. اگر طبق نظریه سطوح بالاتر، توانایی و کارایی مدیر در ایجاد جریان نقد عملیاتی را به عنوان یک مشخصه مدیر در نظر گرفته شود، در آن صورت می توان گفت که این مشخصه می تواند بر انتخاب حسابرس تاثیرگذار باشد.

۲-۲- پیشینه پژوهش

گویزانی و عبدالکریم^۷ (۲۰۲۲) طی پژوهشی درباره انتخاب حسابرس دریافتند که ساختار مالکیت خانودگی با انتخاب موسسات حسابرسی بزرگ رابطه ای معنی دار و منفی دارد. اما شرکت هایی که سهامدار عمده آن ها یک سهامدار نهادی است به احتمال زیاد موسسات حسابرسی بزرگ را به عنوان حسابرس انتخاب می نمایند. کمال الدین و همکاران (۲۰۲۲) نشان دادند که یکی از اهداف شرکت ها از تغییر و انتخاب حسابرس بیش نمایی سود است. آن ها دریافتند که در سال اولی که حسابرس انتخاب می شود سطح محافظه کاری حسابداری کمتر از سال قبل است. بهبهانی نیا (۲۰۲۲) در پژوهش خود دریافت شرکت هایی که هزینه نمایندگی در آن ها بالا است، موسسات حسابرسی دارای شهرت بالا را به عنوان حسابرس خود انتخاب نمی نمایند. او هم چنین نشان داد که با افزایش تعداد افراد با دانش مالی در هیئت مدیره، انتخاب موسسات حسابرسی با شهرت بالا افزایش می یابد. شارما^۸ و همکاران (۲۰۲۲) در

اول آن که نتایج این مقاله به صورت تجربی می تواند موجب بسط و گسترش متون درباه تاثیر بهره وری نیروی انسانی یعنی کارایی مدیر بر انتخاب حسابرس شود. دوم آن که این پژوهش می تواند دانش و آگاهی قانون گذاران در حوزه حسابرسی درباره عوامل تاثیرگذار بر انتخاب حسابرس را بهبود بخشد. از این رو، نتایج این مقاله اطلاعات سودمندی در اختیار قانون گذاران در حوزه بازار حسابرسی و سایر استفاده کنندگان از خدمات حسابرسی قرار می دهد. سوم آن که این مقاله می تواند مبنایی برای انجام پژوهش های جدید در حوزه حسابرسی را فراهم آورد.

۲- مبانی نظری و پیشینه پژوهش

۲-۱- نظریه سطوح بالاتر^۱

این نظریه بر این نکته تاکید دارد که ویژگی ها و توانایی های مدیران سطوح بالا بر تصمیمات و عملکرد آنها در سازمان تاثیر گذار است. زیرا این ویژگی ها با پایه های شناختی، ارزش ها و ادراکات آن ها در ارتباط است که همه این موارد می توانند ارتباط مستقیمی با تصمیم گیری مدیران داشته باشند. به عبارت دیگر، ویژگی های فردی و مدیریتی مدیران نظیر سبک های تصمیم گیری می تواند عملکرد واحد تجاری را تحت تاثیر خود قرار دهد. در این راستا، حبیب و حسین^۲ (۲۰۱۳) نشان دادند ویژگی های فردی و رفتاری مدیران عامل و مدیران مالی مانند جنسیت، سوابق کاری، بیش اعتمادی، ریسک پذیری، قدرت و شهرت مدیر می تواند در تصمیم گیری مدیران در حوزه گزارشگری مالی، بسیار با اهمیت و تاثیرگذار باشند. هم چنین پژوهش های انجام شده در حوزه حسابرسی نیز نشان می دهند با افزایش توانایی مدیران، دخالت آن ها در فرایند حسابرسی بیشتر می شود. در تایید این موضوع، کورتن^۳ و همکاران (۲۰۲۱) نشان دادند با افزایش قدرت و توانایی مدیر انتخاب موسسات حسابرسی بزرگ کاهش می یابد. هم چنین دالیوال^۴ و همکاران (۲۰۱۵) دریافتند که اگر مدیر عامل شرکت در گذشته، در یک موسسه حسابرسی بزرگ، شاغل بوده باشد، در آن صورت این موسسه بزرگ را به عنوان حسابرس شرکت انتخاب می نمایند. در مطالعه کالکر و خان^۵ (۲۰۱۶) نیز نشان داده شده که دانش مالی مدیر عامل، موجب کاهش حق الزحمه حسابرسی می شود. پژوهش جانسون^۶ و همکاران (۲۰۱۲) تاکید دارد خودشیفتگی مدیرعامل در ارزیابی ریسک حسابرسی، می تواند پارامتر مهمی در تعیین حق الزحمه حسابرسی باشد. گل^۷

⁶ Johnson

⁷ Gul

⁸ Cheng & Leung

⁹ Guizani & Abdalkrim

¹⁰ Sharma

¹ Upper Echelons Theory

² Habib & hossien

³ Corten

⁴ Dhaliwal

⁵ Kalelkar & Khan

موسسات حسابرسی بی کیفیت را به عنوان حسابرس، انتخاب می کنند. بای^۸ و همکاران (۲۰۱۷) طی پژوهشی دریافتند شرکت ها با توان رقابت بالا، تمایل دارند تا مزیت اطلاعاتی بیشتری در مقایسه با سایر شرکت ها داشته باشند تا سرمایه های بیشتری را جذب کنند. بنابراین آن ها برای این منظور دنبال موسسات حسابرسی هستند که این مزیت اطلاعاتی را برای آن ها فراهم نمایند. چنگ^۹ و همکاران (۲۰۱۷) دریافتند انتخاب حسابرس متخصص صنعت توسط شرکت های مختلف گروه، با هم تفاوت دارند. هر چه تنوع صنعت در شرکت های گروه بیشتر باشد، در آن صورت انتخاب حسابرس متخصص صنعت نیز کاهش می یابد. آن ها دلیل این موضوع را تنوع صنعت در شرکت های گروه می دانند. لیو^{۱۰} (۲۰۱۶) در بررسی تاثیر رقابت صاحبکار بر انتخاب حسابرس، نشان دادند در شرکت های دولتی در چین، هر چه توان رقابتی صاحبکار افزایش یابد، در آن صورت انتخاب موسسات حسابرس کوچک افزایش می یابد. به بیان دیگر، افزایش در توان رقابتی موجب می شود تا شرکت ها به دنبال موسسات حسابرسی با کیفیت کار پایین تری هستند. وانگ و چوی^{۱۱} (۲۰۱۵) طی تحقیقی نشان دادند شرکت هایی که توان رقابتی بالایی دارند، توانایی بیشتری در پرداخت حق الزحمه حسابرسی دارند. بنابراین شرکت های مذکور، حسابرسان بزرگ را به عنوان حسابرس خود انتخاب می کنند. در پژوهش دیگری کی^{۱۲} و همکاران (۲۰۱۵) گزارش نمودند که انتخاب موسسات بین المللی و بزرگ حسابرسی در چین باعث می شود تا کیفیت اطلاعات حسابداری کاهش یابد. آن ها دلیل این موضوع را فقدان سهامداران نهادی در نظام راهبری شرکتی می دانند. بنی مهد و وفایی^{۱۳} (۲۰۱۲) عوامل تعیین کننده انتخاب حسابرس را در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران بررسی نمودند. نتایج تحقیق آن ها نشان داد اندازه شرکت مورد رسیدگی، سودآوری، مالکیت دولتی و نوع اظهار نظر حسابرس در سال قبل، از عوامل تعیین کننده انتخاب حسابرس می باشند. هم چنین نتایج تحقیق آن ها بیانگر آن بود که بعد از خصوصی سازی حرفه حسابرسی، شرکت ها بمنظور دریافت گزارش حسابرسی مقبول، حسابرس خود را موسسات خصوصی انتخاب می نمایند. وانگ^{۱۳} (۲۰۱۳) طی پژوهشی در خصوص انتخاب حسابرس مستقل در شرکتهای چینی با توجه به نفوذ سیاسی ویژه در این شرکتهای، نشان داد که عواملی نظیر حق

بررسی پیوندهای اجتماعی و اقتصادی میان صاحبکار و حسابرس نشان دادند که روابط دانشگاهی میان حسابرس و مدیران صاحبکار بر انتخاب حسابرس تاثیر معنی داری دارد. الدیاستی و المیر^۱ (۲۰۲۱) نشان دادند که مالکیت نهادی، اندازه هیئت مدیره، و مالکیت خارجی با انتخاب موسسات حسابرسی بزرگ ارتباط مثبت و معناداری دارند. آن ها تایید می نمایند که دوگانگی وظایف مدیرعامل و رئیس هیئت مدیره و مالکیت خانوادگی تاثیر منفی بر انتخاب موسسات حسابرسی بزرگ می گذارد. در نهایت پژوهش آن ها نشان داد که با افزایش قدرت مدیر عامل، احتمال انتخاب موسسات حسابرسی کوچک به عنوان حسابرس، افزایش می یابد. فاروق^۲ و همکاران (۲۰۲۱) در یک مطالعه میان ۱۴۱ کشور نشان داد عدم اطمینان سیاسی بر انتخاب حسابرس مستقل تاثیر معنی داری دارد. کاسانسکی^۳ و همکاران (۲۰۲۱) دریافتند انتخاب حسابرس موضوعی پیچیده برای مدیران شرکت ها است. به عقیده آن ها، انتخاب حسابرس براساس ترکیبی از توصیه و شهرت انجام می شود و می تواند نوعی تعامل و همکاری میان حسابرس و مدیران ایجاد نماید. بر این اساس، در انتخاب حسابرس مکانیزم های انتخاب، منحصر به فرد نیستند و نباید جدا از یکدیگر بررسی شوند. بیلز^۴ و همکاران (۲۰۲۰) نشان دادند شرکت های رقیب معمولاً حسابرسان مشابه ای را برای حسابرسی انتخاب می کنند. آن ها علت این انتخاب را، کاهش هزینه های حسابرسی و هم چنین استفاده از دانش حسابرسان متخصص صنعت در بهبود کیفیت صورت های مالی بیان می کنند. شین و پارک^۵ (۲۰۱۹) در کره جنوبی دریافتند توان رقابت شرکت موجب کاهش اجتناب مالیاتی می شود. نتایج پژوهش آن ها بیانگر آن است که توان رقابتی شرکت موجب بهبود نظام راهبری از جمله استقرار کمیته حسابرسی مستقل و انتخاب حسابرس با کیفیت بالا می شود. در نتیجه، این انتخاب باعث کاهش اجتناب مالیاتی می گردد. کایرنی و استوارت^۶ (۲۰۱۹) دریافتند که انتخاب موسسه حسابرسی کوچک تحت تاثیر توان رقابت صاحبکار و توان رقابت موسسات حسابرسی است. هر چه توان رقابتی صاحبکار در میان رقبای خود افزایش یابد، در آن صورت احتمال انتخاب موسسات حسابرسی کوچک نیز افزایش می یابد. لهما^۷ و همکاران (۲۰۱۸) نیز نشان دادند با افزایش توان رقابتی شرکت ها، کیفیت اطلاعات گزارشگری مالی کاهش و مدیران این گروه از شرکت ها،

^۸ Bae^۹ Chang^{۱۰} Liu^۳ Wang and Chui^۴ ke^{۱۳} Wang^۱ El-Dyasty & Elamer^۲ Farooq^۳ Kacanski^۴ Bills^۵ Shin & Park^۶ Cairney & Stewart^۷ Lemma

الزحمة حسابرسی، شهرت حسابرس، حسابرس متخصص صنعت، اظهار نظر حسابرس، نزدیکی جغرافیایی، اندازه مؤسسه حسابرسی و عوامل سیاسی و قانونی، بر انتخاب حسابرس مؤثرند. لونتیس و همکاران^۱ (۲۰۱۱) توان رقابتی صاحبکار و هزینه نمایندگی را مورد بررسی قرار دادند. آن ها حق الزحمة حسابرسی را به عنوان شاخص هزینه نمایندگی در نظر گرفتند. شواهد تحقیق آن ها بیانگر آن بود که رابطه ای منفی میان سطح رقابت صاحبکار و حق الزحمة حسابرسی وجود دارد. به بیان دیگر با افزایش سطح رقابت در بازار محصولات صاحبکار، سطح هزینه نمایندگی کاهش می یابد.

مرادی و یحیایی (۱۳۹۹) در یک تحقیق کیفی عوامل مداخله گر مهم و مؤثر در انتخاب حسابرس را بررسی نمودند. آن ها دریافتند ویژگیهای تأثیرگذار مؤسسه حسابرسی، الزامات قانونی، ارتباطات و شناخت بین صاحبکار و حسابرس و حق الزحمة حسابرسی از جمله عوامل تأثیرگذار بر انتخاب حسابرس هستند. هم چنین آن ها نشان دادند انتخاب حسابرس بر اساس ارتباطات، شناخت متقابل، جستجوی ساده، منافع مالی و برگزاری مناقصه می باشد. احمدی لویه و همکاران (۱۳۹۷) تأثیر حق انتخاب حسابرس بر مدیریت سود بر اساس نظریه انتخاب گالسر را بررسی نمودند. نتایج تحقیق آن ها نشان می دهد که مدیریت سود در شرکتهای دارای حق انتخاب حسابرس، بطور معناداری بیشتر از شرکتهای فاقد حق انتخاب حسابرس می باشد. شواهد پژوهش آن ها بیانگر آن است که فرایند انتخاب حسابرس در ایران از یک رویکرد فرصت طلبانه تبعیت می کند. بنی مهد و نایی زاده (۱۳۹۷) تأثیر رقابت پذیری صاحبکار بر قیمت گذاری خدمات حسابرسی را در بخش خصوصی حسابرسی مورد مطالعه قرار دادند. نتایج پژوهش آن ها نشان می دهد میان حق الزحمة حسابرسی، رقابت پذیری صاحبکار، اندازه شرکت، نسبت بدهی و رشد فروش رابطه ای معنی دار وجود دارد. بر اساس یافته های پژوهش، حق الزحمة حسابرس رابطه ای معکوس و معنی دار با سطح رقابت پذیری صاحبکار دارد. یعنی هر چه سطح رقابت پذیری صاحبکار افزایش یابد، حق الزحمة حسابرسی کاهش می یابد. تامرادی و همکاران (۱۳۹۷) تأثیر ارتباطات سیاسی بر رابطه بین انتخاب حسابرس و شفافیت اطلاعات حسابداری در بورس اوراق بهادار تهران را بررسی نمودند. یافته ها حاکی از آن است که انتخاب حسابرس بر شفافیت اطلاعات حسابداری تأثیر مثبت دارد. افزون بر این، ارتباطات سیاسی اندازه گیری شده از طریق وجوه پرداختی به دولت، بر رابطه بین انتخاب حسابرس

و شفافیت اطلاعات حسابداری تأثیر منفی می گذارد و ارتباطات سیاسی اندازه گیری شده از طریق مالکیت دولتی، بر رابطه بین انتخاب حسابرس و شفافیت اطلاعات حسابداری تأثیر مثبت دارد. ملکیان و پاشایی (۱۳۹۱) تأثیر نظام راهبری شرکتی بر انتخاب حسابرس را بررسی کردند. نتایج پژوهش آنان حاکی از آن است که بین تعداد اعضای غیرموظف هیئت مدیره و تفکیک مدیر عامل از هیئت مدیره با انتخاب حسابرس رابطه معناداری وجود دارد؛ اما بین درصد مالکیت سهامدار عمده و انتخاب حسابرس، رابطه معناداری دیده نشده است. بنی مهد و جعفری معافی (۱۳۹۰) نشان دادند اندازه صاحبکار، تغییر مدیریت و کیفیت اقلام تعهدی بر انتخاب موسسات بزرگ حسابرسی تأثیر معنی داری دارند. اما رابطه معنی داری بین نسبت اهرمی، سودآوری و گزارش زیان توسط شرکت مورد رسیدگی با انتخاب موسسات بزرگ حسابرسی وجود ندارد. هم چنین شواهد پژوهش آن بیانگر آن است که خصوصی سازی حرفه حسابرسی و وجود رقابت در این حرفه، موجب افزایش تغییر حسابرس در شرکتهای نمونه پژوهش گردیده و در شرکتهایی که کیفیت اقلام تعهدی پایین تری دارند، احتمال انتخاب موسسات بزرگ حسابرسی بیشتر از سایر موسسات است.

۲-۳ - فرضیه پژوهش

از دیدگاه نظری با افزایش توانایی مدیر در ایجاد جریان نقد عملیاتی، هزینه های نمایندگی کاهش می یابد و این موضوع تقاضا برای خدمات حسابرسی با کیفیت از سوی مدیران تقویت می شود. هم چنین پژوهش های انجام شده در حوزه حسابرسی بیانگر آن است که با افزایش توانایی مدیران، دخالت آن ها در فرایند حسابرسی بیشتر می شود. در تایید این موضوع، کورتن^۲ و همکاران (۲۰۲۱) دریافتند با افزایش قدرت و توانایی مدیر، انتخاب موسسات حسابرسی بزرگ کاهش می یابد. بنابراین می توان استدلال نمود که مدیران کارآمد به دنبال انتخاب حسابرس با کیفیت هستند. از این رو، فرضیه پژوهش به صورت زیر بیان می شود:

میان توانایی مدیر و انتخاب موسسات حسابرسی بزرگ (سازمان حسابرسی) رابطه معنی دار و مثبت وجود دارد.

۳- روش شناسی پژوهش

روش پژوهش، از نوع پژوهش همبستگی است. داده های پژوهش نیز از نوع داده های ترکیبی می باشد. داده ها و اطلاعات تحقیق از روی صورت های مالی شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق

^۱ - Leventis

^۲ Corten

اندازه شرکت سال قبل: یک متغیر نسبی است که اندازه و بزرگی شرکت را نشان می‌دهد. این متغیر بر اساس لگاریتم طبیعی جمع دارایی‌های شرکت در هر سال اندازه‌گیری می‌شود. درصد سهام متعلق به سهام‌دار عمده سال قبل: عبارت است از درصد سهام متعلق به سهام‌دار عمده، در ترکیب سهام‌داران شرکت.

سودآوری سال قبل: عبارت است از نسبت سود خالص بر جمع دارایی‌های هر شرکت در هر سال
 حق الزحمه حسابرس سال قبل: عبارت است از لگاریتم طبیعی مجموع حق الزحمه حسابرسی هر شرکت در هر سال
 تعداد بندهای حسابرسی سال قبل: تعداد بندهای حسابرسی قبل از بند اظهار نظر مندرج در گزارش حسابرسی سال قبل
 مدل تحقیق نیز به صورت زیر است:
 رابطه شماره ۱:

$$AudSel = a_0 + a_1 Ability + a_2 Size + a_3 Lev + a_4 ROA + a_5 Owner + a_6 Paragr + a_7 Fees + \lambda$$

که در آن:

$AudSel =$ انتخاب حسابرس

$Ability =$ توانایی مدیر

$Size =$ اندازه صاحبکار

$Lev =$ نسبت بدهی

$ROA =$ سودآوری

$Fees =$ حق الزحمه حسابرس

$Paragr =$ تعداد بندهای حسابرسی در گزارش حسابرسی سال قبل

$Owner =$ درصد سهام متعلق به سهام‌دار عمده

تحلیل پوششی داده‌ها - مدل وزن مشترک

تحلیل پوششی داده‌ها اندازه کارایی واحدهای تصمیم‌گیری ۱ با چندین ورودی و خروجی را با تخصیص وزن‌هایی به آن‌ها و به صورت نسبت جمع خروجی‌های وزن‌دار بر ورودی‌های وزن‌دار به دست می‌آورد. لذا هر واحد تصمیم‌گیری می‌تواند مطلوب‌ترین وزن‌ها را برای حاصل‌شدن ماکزیمم شاخص کارایی اختیار کند. بنابراین شاخص کارایی بدست آمده بهترین سطح کارایی برای هر واحد تصمیم‌گیری می‌باشد (وو، ۲۰۱۶؛ بدایق و همکاران، ۱۳۹۸).

فرض کنید که یک مجموعه از DMU ها وجود دارد. هر DMU_j ، m ورودی متمایز x_{ij} ($i = 1; \dots; m$) و s خروجی متمایز y_{rj} ($r = 1; \dots; s$) دارد. کارایی خودارزیابی از DMU_a با

بهادار تهران که در پایگاه الکترونیکی سازمان بورس اوراق بهادار قرار دارد، استخراج گردیده است. آزمون فرضیه‌ها نیز بر اساس روش رگرسیون لاجستیک باینری انجام شده است. هم‌چنین نمونه آماری پژوهش حاضر، شامل شرکت‌هایی است که از شرایط زیر برخوردار باشند:

(۱) شرکت از سال ۱۳۹۴ به بعد در بورس اوراق بهادار پذیرفته شده باشند؛

(۲) جزء شرکت‌های تخصصی سرمایه‌گذاری و بانکی نباشند؛ زیرا این شرکت‌ها ماهیت و طبقه‌بندی اقلام صورت‌های مالی متفاوتی را دارا می‌باشند؛

(۳) دوره مالی آنها پایان اسفند ماه باشد؛

(۴) داده‌های آنها در دسترس باشد؛

(۵) دسته‌بندی صنایع شرکت‌ها بر اساس طبقه‌بندی سازمان بورس اوراق بهادار صورت گرفته است؛

(۶) میزان حق الزحمه حسابرسی مستقل در یادداشت‌های توضیحی صورت‌های مالی افشاء شده باشد؛

با توجه به شرایط فوق، تنها ۱۲۱ شرکت شرایط مذکور را دارا بودند و لذا آنها به عنوان نمونه آماری پژوهش انتخاب شدند. قلمرو مکانی پژوهش، شامل شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران می‌باشد. قلمرو زمانی پژوهش از سال ۱۳۹۴ تا سال ۱۳۹۹ (یک دوره شش ساله) تعیین شده است.

متغیر وابسته در پژوهش حاضر، انتخاب حسابرس است. این متغیر یک متغیر مصنوعی با مقدار یک و صفر است. اگر حسابرس شرکت یک سازمان حسابرسی باشد، مقدار آن یک و در غیر آن صورت صفر در نظر گرفته می‌شود.

متغیر مستقلی که اثر آن بر انتخاب حسابرس مورد بررسی قرار می‌گیرد، کارایی مدیر می‌باشد. که از طریق تحلیل پوششی داده‌ها محاسبه می‌شود. نحوه اندازه‌گیری این متغیر در صفحات بعد آورده شده است.

متغیرهای کنترلی مورد استفاده در این پژوهش عبارتند از: نسبت بدهی، اندازه شرکت، سودآوری و درصد سهام متعلق به سهام‌داران عمده، حق الزحمه حسابرس و تعداد بندهای حسابرسی قبل از بند اظهار نظر حسابرس
 در زیر چگونگی اندازه‌گیری هر یک از متغیرهای کنترلی توضیح داده می‌شود:

نسبت بدهی سال قبل: شاخصی است برای اندازه‌گیری ریسک مالی شرکت این نسبت از طریق تقسیم جمع بدهی به جمع دارایی‌ها به دست می‌آید.

تابع هدف با توجه به اینکه \bar{E}_j یک مقدار مشخص است و در بهینه‌سازی هیچ تاثیری ندارد حذف شده است. بعد از حل این مدل که یک مدل وزن مشترک است، جواب‌های بهینه $v_1^*, v_2^*, \dots, v_m^*, u_1^*, u_2^*, \dots, u_s^*$ به دست می‌آید که به آن وزن مشترک می‌گوییم و کارایی‌های وزن مشترک عبارتند از:

$$E_j = \frac{\sum_{r=1}^s u_r^* y_{rj}}{\sum_{i=1}^m v_i^* x_{ij}} \quad j = 1, \dots, n \quad (f)$$

پس E_j به عنوان نمره کارایی وزن مشترک در این تحقیق برای محاسبه نمره کارایی شرکت‌ها مورد استفاده قرار می‌گیرد.

مدل وزن مشترک با بازده به مقیاس متغیر

مدل وزن مشترک ارائه شده در بالا با فرض بازده به مقیاس ثابت بود. اما می‌توان وزن بازده به مقیاس متغیر آن را نیز گسترش داد. در واقع مدل وزن مشترک برای ارزیابی کارایی با فرض بازده به مقیاس متغیر به صورت زیر است:

$$\max \sum_{j=1}^n \frac{\sum_{r=1}^s u_r y_{rj} + w}{\sum_{i=1}^m v_i x_{ij}} \\ S.t \quad \sum_{r=1}^s u_r y_{rj} - \sum_{i=1}^m v_i x_{ij} + w \leq 0; \quad j = 1, \dots, n \quad (d)$$

بعد از حل مدل وزن مشترک جواب‌های بهینه $v_1^*, v_2^*, \dots, v_m^*, u_1^*, u_2^*, \dots, u_s^*, w^*$ به دست می‌آید که به آن وزن مشترک می‌گوییم و کارایی‌های وزن مشترک عبارتند از:

$$E_j = \frac{\sum_{r=1}^s u_r^* y_{rj} + w^*}{\sum_{i=1}^m v_i^* x_{ij}}; \quad j = 1, \dots, n$$

یکی از ویژگی‌های مدل‌های وزن مشترک با بازده به مقیاس متغیر پایداری نسبت به انتقال داده‌ها است، به اینصورت که اگر ورودی و خروجی‌ها را با یک عدد ثابت جمع کنیم تغییری در نمره کارایی به دست نمی‌آید. این مورد برای داده‌های مالی که شامل داده‌های منفی هستند مناسب است، به اینصورت که ورودی و خروجی‌های که شامل داده‌های منفی هستند را با یک عدد ثابت جمع می‌کنیم تا همگی نامنفی شوند و فرض اولیه تحلیل پوششی داده‌ها که تمام ورودی و خروجی‌ها نامنفی باشند، برقرار می‌شود.

در این پژوهش متغیر خروجی جریان نقد عملیاتی و متغیرهای ورودی شامل جمع دارایی‌ها، جمع هزینه‌های عملیاتی، جمع تسهیلات مالی دریافتی و تعداد کارکنان شرکت می‌باشد.

استفاده از مدل CCR در DEA به صورت زیر نمایش داده خواهد شد:

$$\max \bar{E}_d = \sum_{r=1}^s u_{rd} y_{rd} \\ \sum_{r=1}^s u_{rd} y_{rj} - \sum_{i=1}^m v_{id} x_{ij} \leq 0 \quad j = S.t \\ 1, \dots, n \\ \sum_{i=1}^m v_{id} x_{id} = 1 \\ v_{id} \geq 0 \quad i = 1, \dots, m \\ u_{rd} \geq 0 \quad r = 1, \dots, s$$

که در آن u_{rd} و v_{id} به ترتیب نمایش از وزن‌های تأمین خروجی و تأمین ورودی از DMU_d هستند. حاصل این مدل مقدار ماکزیمم کارایی \bar{E}_d است. برای هر DMU_d یک مجموعه از وزن‌های بهینه $v_1^*, v_2^*, \dots, v_m^*, u_1^*, u_2^*, \dots, u_s^*$ با حل مدل (۱) به دست می‌آوریم. پس برای ارزیابی کارایی هر DMU یک مجموعه وزن داریم که کارایی آن DMU را در بهترین شرایط محاسبه می‌کند. اما این باعث یک نوع عدم رضایت در بین DMU ها می‌شود. شاید بهترین وزن انتخاب شده برای یک DMU برای یک DMU دیگر قابل قبول نباشد. برای رفع این مشکل از مدل‌های وزن مشترک در DEA استفاده می‌شود. مدل وزن مشترک DEA که در این تحقیق استفاده می‌شود به شرح زیر است:

$$\min \sum_{j=1}^n \bar{E}_j - E_j$$

$$S.t \quad E_j = \frac{\sum_{r=1}^s u_r y_{rj}}{\sum_{i=1}^m v_i x_{ij}} \leq 1 \quad (e) \quad j = 1, \dots, n \\ (2)$$

$$v_i \geq 0, u_r \geq 0 \quad i = 1, \dots, m; \quad r = 1, \dots, s$$

که در آن \bar{E}_j کارایی به دست آمده با استفاده از مدل (۱) برای DMU_j ($j = 1; 2; \dots; n$) است. در واقع در این مدل به دنبال یافتن وزن مشترکی برای DMU ها هستیم که کمترین فاصله از کارایی ایده‌آل آن‌ها را داشته باشد. مدل فوق را می‌توان به صورت زیر نوشت:

$$\max \sum_{j=1}^n \frac{\sum_{r=1}^s u_r y_{rj}}{\sum_{i=1}^m v_i x_{ij}} \\ S.t \quad \sum_{r=1}^s u_r y_{rj} - \sum_{i=1}^m v_i x_{ij} \leq 0, \quad j = 1, \dots, n \quad (3) \\ v_i \geq 0, u_r \geq 0 \quad i = 1, \dots, m; \quad r = 1, \dots, s$$

۴- یافته های پژوهش

۴-۱- آمار توصیفی

در این بخش، قبل از آزمون فرضیه‌های پژوهش، آمار توصیفی متغیرهای تحقیق طی جداول شماره ۱ و ۲ ارائه می‌شود. نگاره شماره ۱ آمار توصیفی متغیرهای ورودی و خروجی محاسبات کارایی طبق تحلیل پوششی داده‌ها را نشان می‌دهد. هم‌چنین نگاره شماره ۲ نیز آمار توصیفی متغیرهای مربوط به آزمون فرضیه‌ها را نشان می‌دهد.

همان گونه که قبلاً توضیح داده شد، در این مقاله متغیر خروجی جریان نقد عملیاتی و متغیرهای ورودی شامل جمع دارایی‌ها، جمع هزینه‌های عملیاتی، جمع تسهیلات مالی

دریافتی و تعداد کارکنان شرکت است. یکی از اهداف این پژوهش آن است تا توانایی مدیران شرکت‌های نمونه آماری را در ایجاد جریان نقد عملیاتی ارزیابی نماید. به عبارت دیگر، می‌خواهیم بفهمیم که با توجه منابع ورودی چه میزان خروجی ایجاد شده است. نتایج نگاره شماره ۲ بیانگر آن است که میانگین کارایی مدیران در ایجاد جریان نقد عملیاتی برابر ۰.۱۳۹ و کمتر از حد متوسط می‌باشد.

هم‌چنین از کل مشاهدات در حدود ۲۰ درصد از شرکت‌ها، سازمان حسابرسی را به عنوان حسابرس مستقل و ۸۰ درصد نیز موسسات حسابرسی خصوصی را به عنوان حسابرس مستقل انتخاب نموده‌اند.

نگاره شماره ۱: آمار توصیفی متغیرهای مربوط به تحلیل پوششی داده‌ها - ارقام به میلیون ریال

متغیرها	میانگین	میانه	انحراف معیار	کمینه	بیشینه
جریان نقد عملیاتی	۳۱۲۲۵۳/۴۶	۶۴۲۲۲	۱۲۶۶۸۴۸/۵۳	-۷۶۰۰۸۸۲	۱۵۴۲۶۵۳۱
جمع دارایی‌ها	۶۴۶۵۴۶۰/۸۹	۱۴۴۲۷۷۷	۲۵۳۶۶۵۱/۳۵	۱۴۹۱۱	۲۷۲۹۴۵۴۷۹
هزینه‌های عملیاتی	۲۸۰۰۴۲۴/۸۵	۸۴۹۱۸۳/۵	۹۷۲۵۵۲۸/۲۶	۱۵۳۳۳	۱۴۵۲۸۱۶۴۱
جمع تسهیلات مالی	۱۵۲۶۳۴۸/۱۷	۲۷۷۷۸۴/۵	۵۵۳۸۱۸۹/۸۴	۱۴۳	۸۱۲۶۶۷۰۱
تعداد کارکنان	۷۷۷	۳۶۷	۴۱۴۵/۲۸	۱۷	۱۰۷۷۳

نگاره شماره ۲: آمار توصیفی متغیرهای مربوط به آزمون فرضیه‌ها

متغیرها	میانگین	میانه	انحراف معیار	کمینه	بیشینه
کارایی مدیر	۰.۱۳۹۳	۰.۰۵۵۱	۰.۲۰۱۸	۰	۱
لگاریتم حق الزحمه حسابرس	۷.۰۸	۶.۹۹	۱.۰۰	۳.۵۶	۱۱.۰۲
اندازه شرکت	۱۴.۱۰۵	۱.۳۸	۱.۳۸۶	۹.۶۱	۱۹.۴۹
نسبت بدهی	۰.۶۵۴	۰.۶۰۶	۰.۴۴۴۶	۰.۰۳۷	۰.۹۸۱
نسبت سودآوری	۰.۱۲۸	۰.۱۱۰	۰.۱۷۹	-۰.۷۸	۱.۹۸
درصد سهام متعلق به سهامدار عمده	۰.۶۷۸	۰.۷۲۶	۰.۲۱۴	۰.۲۷	۰.۹۵
تعداد بندهای حسابرسی سال قبل	۳	۴.۱۲	۰.۲۵۱	۰	۹

۴-۲- آزمون فرضیه

نتایج آزمون فرضیه تحقیق در نگاره شماره ۳ آورده شده است. در این جدول آماره والد متغیر کارایی مدیر برابر ۶.۰۹۶ و سطح معنی داری آن کمتر از پنج درصد و برابر ۱.۴ درصد است. بنابراین در سطح اطمینان ۹۵ درصد می‌توان ادعا نمود که کارایی مدیر بر انتخاب سازمان حسابرسی به عنوان حسابرس، تاثیر مثبت و معنی دار دارد. به عبارت دیگر، هرچه سطح کارایی مدیر افزایش یابد، در آن صورت احتمال انتخاب سازمان حسابرسی به عنوان حسابرس مستقل، افزایش می‌یابد. هم‌چنین شواهد این جدول بیانگر آن است که هر چه سودآوری و تعداد بندهای حسابرسی سال قبل افزایش می‌یابد، انتخاب سازمان حسابرسی به عنوان حسابرس مستقل کاهش می‌یابد.

بعلاوه، نتایج جدول شماره ۳ نشان می‌دهد که در سطح اطمینان ۹۵ درصد، اندازه شرکت، نسبت بدهی، حق الزحمه حسابرسی و درصد سهام متعلق به سهامدار عمده تاثیر معنی داری بر انتخاب سازمان حسابرسی به عنوان حسابرس مستقل ندارند. نگاره شماره ۴ خود همبستگی میان متغیرهای پژوهش را نشان می‌دهد. نتایج این جدول بیانگر آن است که خود همبستگی شدید میان متغیرهای توضیحی پژوهش وجود ندارد. زیرا میزان همبستگی معنی دار کمتر از ۵۰ درصد است.

نگاره شماره ۳: آزمون فرضیه ها

شرح	ضرایب	آماره Wald	سطح معنی داری
عرض از مبدا	۰.۱۰۴	۰.۰۰۹	۰.۹۲۴
کارایی مدیر	۱.۰۳۳	۶.۰۹۶	۰.۰۱۴
لگاریتم حق الزحمه حسابرس	-۰.۰۲۵	۰.۰۴۷	۰.۸۲۸
تعداد بندهای حسابرسی در سال قبل	-۰.۱۷۸	۱۱.۴۰۹	۰.۰۰۱
اندازه شرکت	۰.۰۳۳	۰.۱۵۳	۰.۶۹۵
نسبت بدهی	-۰.۴۷۷	۲.۴۴۵	۰.۱۱۸
نسبت سودآوری	-۱.۹۹۱	۹.۲۱۸	۰.۰۰۲
درصد سهام متعلق به سهامدار عمده	۰.۳۴۴	۰.۶۳۳	۰.۴۲۶
کای دو	۳۰.۷۵۶		۰.۰۰۰
ضریب تعیین = ۰.۱۸		درصد پیش بینی مدل = ۰/۸۲	

نگاره شماره ۴: خود همبستگی میان متغیرهای پژوهش

	Ability	Size	Lev	ROA	Fees	Pargar	Owner
Ability	۱	0.426*	-0.32*	0.36*	-0.16	-0.096	0.178
Size		۱	0.13*	0.184*	0.432*	0.136*	0.149
Lev			۱	0.168*	0.056	0.281*	0.054
ROA				۱	-0.681*	-0.215*	0.137
Fees					۱	-0.044	0.156
Pargar						۱	-0.310
Owner							۱

معنی دار در سطح اطمینان ۹۵ درصد *

۵- نتیجه گیری

یافته های این پژوهش نشان می دهد که کارایی مدیر رابطه ای مستقیم و مثبت با انتخاب سازمان حسابرسی به عنوان حسابرس مستقل توسط شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار دارد. به بیان دیگر، هرچه سطح کارایی مدیر افزایش یابد، انتخاب سازمان حسابرسی نیز افزایش می یابد. این موضوع را این گونه می توان تفسیر نمود که کارایی مدیر باعث می گردد تا شرکت های نمونه پژوهش به جای انتخاب موسسات حسابرسی بخش خصوصی، سازمان حسابرسی را به عنوان حسابرس مستقل خود انتخاب نمایند. این موضوع، با نظریه سطوح بالاتر مطابقت دارد. طبق این نظریه، ویژگی ها و توانایی های مدیران سطوح بالا بر تصمیمات و عملکرد آنها در سازمان تأثیر گذار است. از آن جایی که انتخاب حسابرس به صورت محتوایی توسط مدیران ارشد انجام و به مجمع عمومی صاحبان سهام پیشنهاد می شود، بنابراین می توان گفت که کارایی مدیران به عنوان یک ویژگی مدیریتی می تواند بر تصمیم گیری آن ها در انتخاب سازمان

حسابرسی به عنوان حسابرس مستقل تأثیر گذار باشد. نتایج این پژوهش با نتایج چنگ و لئونگ^۱ (۲۰۱۲) مطابقت دارد. آن ها نشان دادند مدیران توانا و کارآمد، حسابرسان بزرگ و شناخته شده را به عنوان حسابرس خود انتخاب می نمایند. تا ریسک شرکت را کاهش دهند.

همان گونه که در مبانی نظری این گفته شد یکی از معیارهای اندازه گیری هزینه نمایندگی مدیر، جریان نقد آزاد است و مبنای محاسبه جریان نقد آزاد، جریان نقد عملیاتی می باشد. بنابراین می توان گفت مدیرانی که کارایی بیشتری در ایجاد جریان نقد عملیاتی دارند، هزینه نمایندگی آن ها پایین بوده و به دنبال انتخاب حسابرسان بزرگ و با کیفیت از جمله سازمان حسابرسی هستند. بر اساس نتایج این پژوهش، کارایی مدیر می تواند معیار سودمندی برای ارزیابی هزینه نمایندگی در راستای کاهش مشکلات نمایندگی میان سهامداران و مدیران باشد. مقاله حاضر نشان می دهد با افزایش کارایی مدیر، رفتارهای فرصت طلبانه مدیر در انتخاب حسابرسان کوچک

¹ Cheng & Leung

فهرست منابع

- کاهش می یابد و این موضوع می تواند موجب بهبود کیفیت حسابرسی و در نتیجه بهبود کیفیت صورت های مالی گردد. این مقاله با معرفی تحلیل پوششی داده ها نشان می دهد که این تکنیک می تواند ابزار سودمندی برای سنجش کارایی مدیران باشد. تحلیل پوششی داده ها ضمن تعیین میزان کارایی نسبی، می تواند نقاط ضعف سازمان را در شاخص های مختلف تعیین و با ارائه میزان مطلوب آنها، خط مشی سازمان را به سوی ارتقای کارایی و بهره وری مشخص نماید. استفاده از تحلیل پوششی داده ها در حسابرسی نیز به عنوان یک معیار سودمند توسط پژوهش گران مختلف توصیه شده است. به عقیده آن ها این تکنیک می تواند در ارزیابی کارایی واحدها در حسابرسی داخلی و حسابرسی عملیاتی ابزار مناسبی باشد (گونگ و همکاران، ۲۰۱۸).
- هم چنین یافته های این مقاله نشان می دهد هر چه تعداد بندهای حسابرسی در گزارش سال قبل و سودآوری شرکت افزایش یابد، انتخاب سازمان حسابرسی به عنوان حسابرس مستقل کاهش می یابد. یعنی شرکتهای نمونه پژوهش، به منظور کاهش بندهای اظهار نظر حسابرسی و هم چنین افزایش سود، حسابرس خود را از سازمان حسابرسی به موسسات حسابرسی بخش خصوصی تغییر می دهند. این موضوع می تواند نوعی همسویی میان مدیر و حسابرس به وجود آورد. از آنجایی که کار حسابرسی مستلزم ارتباط نزدیک حسابرس با مدیران واحد تجاری است، حسابرسان ممکن است در راستای منافع خود و مدیران عمل نمایند. بعلاوه، نتایج پژوهش حاضر نشان می دهد اندازه شرکت، نسبت بدهی، حق الزحمه حسابرس و درصد سهام متعلق به سهامدار عمده تاثیر معنی داری بر انتخاب حسابرس ندارند.
- با توجه به نتایج تحقیق می توان به جامعه حسابداران رسمی پیشنهاد نمود که کارایی مدیر را به عنوان شاخصی درباره انتخاب حسابرس و در نتیجه کیفیت گزارشگری مالی مد نظر قرار دهند. دانش افزایشی و دستاوردها مقاله حاضر آن است که به صورت تجربی شواهدی را درباره اثرات کارایی مدیر به عنوان یک مکانیزم راهبری بر انتخاب حسابرس فراهم می آورد. هم چنین شواهد این مقاله می تواند درک و آگاهی قانون گذاران در حوزه حسابرسی را درباره عوامل تاثیرگذار بر انتخاب حسابرس را بهبود بخشد و اطلاعات سودمندی را در اختیار آن ها قرار دهد. هم چنین این مقاله موجب بسط مبانی نظری نتایج پژوهش های گذشته در حوزه انتخاب حسابرس می شود و دیدگاهی را برای انجام پژوهش بر اساس نظریه سطوح بالاتر در حوزه حسابرسی فراهم می آورد.
- احمدی لویه، افشین؛ نیکومرام، هاشم؛ رهنمای رودپشتی، فریدون؛ بنی مهد، بهمن (۱۳۹۷) حق انتخاب حسابرس و مدیریت سود مبتنی بر اقلام تعهدی بر اساس نظریه انتخاب گلاسر، مطالعات تجربی حسابداری مالی، ۱۵ (۶۰): ۱۰۳-۱۲۳
- بنی مهد، بهمن؛ نایی زاده، زهرا (۱۳۹۷) قیمت گذاری خدمات حسابرسی مستقل و نظریه رقابت، دانش حسابداری و حسابرسی مدیریت، ۷ (۲۵): ۱۸۱-۱۹۱
- بنی مهد، بهمن؛ جعفری معافی، رضا (۱۳۹۲). کیفیت اقلام تعهدی و انتخاب حسابرس. فصلنامه مطالعات تجربی حسابداری مالی، ۱۱ (۱۳): ۸۱-۹۸.
- تامرادی، علی؛ رستمی نیا، رضا؛ سرکمریان، سعیده (۱۳۹۷) تأثیر ارتباطات سیاسی بر رابطه بین انتخاب حسابرس و شفافیت اطلاعات حسابداری. فصلنامه پژوهش در حسابداری و علوم اقتصادی، ۲ (۲): ۱-۱۵
- خواجوی، شکراله؛ غیوری مقدم، علی؛ غفاری، محمدجواد (۱۳۸۹). تکنیک تحلیل پوششی داده ها مکملی برای تحلیل سنتی نسبت های مالی، بررسی های حسابداری و حسابرسی، ۱۷ (۱۷): ۴۱-۵۶
- دستگیر، محسن؛ مومنی، منصور؛ ساعتی مهتدی، صابر؛ علی نژاد-ساروکلائی، مهدی؛ (۱۳۹۳). تحلیل صورت های مالی شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران با استفاده از مدل تحلیل پوششی داده های پنجره ای، فصلنامه تحقیقات حسابداری و حساب ۲، ۴-۱۵
- کاویانی، میثم؛ حمیدیان، محسن؛ بوستانی، سارا؛ (۱۳۹۷) بررسی تأثیر حاکمیت شرکتی بر کارایی صنعت بیمه ایران؛ پژوهش نامه بیمه، سال سوم، شماره ۳ صص ۲۳ الی ۴۰
- کوشافر، مصطفی؛ نوروش، ایرج؛ مشایخی، بیتا؛ (۱۳۹۶) سنجش کارایی و توانایی مدیریت بر اساس معیارهای مالی؛ دانش حسابداری و حسابرسی مدیریت؛ شماره ۲۳ صص ۱۷۸ الی ۲۰۲
- مرادی، محمد؛ یحیائی، منیره (۱۳۹۹) تدوین الگوی انتخاب حسابرس مستقل در ایران. بررسی های حسابداری و حسابرسی، ۲۷ (۲): ۲۵۸-۲۸۷
- ملکیان، اسفندیار؛ پاشایی، علی (۱۳۹۱) تاثیر نظام راهبری شرکتی بر انتخاب حسابرس در شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران. پژوهش های تجربی حسابداری، ۲ (۵): ۳۱-۲۱

- Gul, FA, SYK Fung and B Jaggi (2009). Earnings quality: Some evidence on the role of auditor tenure and auditor's industry expertise. *Journal of Accounting and Economics*, 47, 265-287
- .Habib, A., Hossain, M., (2013) CEO/CFO characteristics and financial reporting quality: A review , *Research in Accounting Regulation* 25 : 88–100
- Jensen, M.C., (1986) Agency Costs of Free Cash Flow, Corporate Finance, and Takeovers , *The American Economic Review*, Vol. 76(2): 323-329
- Johnson, E. N., J. R. Kuhn, Jr., B. A. Apostolou, and J. M. Hassell. 2012. Auditor perceptions of client narcissism as a fraud attitude risk factor. *Auditing: A Journal of Practice & Theory* 32 (1): 203–219.
- Kacanski, S., Lusher, D., Wang , P., (2021) Auditor Selection Process: An Interplay of Demand Mechanisms – A Multilevel Network Approach , *European Accounting Review* , Vol. 30, No. 1, 115–142,
- Kalelkar, R., & Khan, S. (2016). CEO financial background and audit pricing, *Accounting Horizons*, 30(3), 325-339.
- Kamaludin, K.A., Islam, A., Habib, A. and Wan Ismail, W.A. (2022), "Auditor switching, lowballing and conditional conservatism: evidence from selected Asian countries", *Managerial Auditing Journal*, Vol. 37 No. 2, pp. 224-254. <https://doi.org/10.1108/MAJ-01-2020-2530>
- Ke, B., Lennox, C.S. and Xin, Q. (2015), "The effect of China's weak institutional environment on the quality of big 4 audits", *Accounting Review*, Vol. 90 No. 4, pp. 1591-1619.
- Lemma, T., Negash, M., Mliloc, M., Lulsegedd, A., (2018) Institutional ownership, product market competition, and earnings management: Some evidence from international data , *Journal of Business Research* , Vol.90(1) : 151-163
- Leventis , S. , Weetman , P., and Caramanis, C.,(2011) Agency costs and product market competition: The case of audit pricing in Greece , *The British Accounting Review* 43 PP. 112–119
- Liu, L., (2016) Ownership Property, Product Market Competition and Auditor Choice, *Journal of Human Resource and Sustainability Studies*:4, 183-191
- Sharma, D.S., Singh , M.K., Patel, A., (2022) Do Alma Mater Ties Between the Auditor and Audit Committee Affect Audit Quality? *Contemporary Accounting Research* , Vol. 39(1): 371-403
- Shin, L., Park, S., (2019) The relation between product market competition and corporate tax avoidance: evidence from Korea , *Investment Management & Financial Innovations*. 16(2):313-325
- Wang, Y. and Chui, A. C. W., (2015), "Product market competition and audit fees", *Auditing: A Journal of Practice and Theory*, Vol. 34 No. 4, pp. 139-156.
- Wang, Y. (2013). Evidence on the choice of Chinese companies of external audit firms. Master thesis Department Accountancy, Tilburg University, Tilburg, Netherlands.
- Watts, and Zimmerman. (1986). "auditor size and audit quality" *journal of accounting and economics* 3 . 183-199. North-holland publishing company
- Bae, G.S., Choi, S.U., Dhaliwal, D.S. and Lamoreaux, P. (2017), "Auditors and client investment efficiency", *The Accounting Review*, Vol. 92 No. 2, p p. 19-40.
- Banimahd, B., & Vafaei, E. (2012). The effect of client size, audit report, state ownership, financial leverage and profitability on auditor selection; evidence from Iran. *African Journal of Business Management*, 6 (3), 4100-4105
- Behbahania, P.S. (2022), "Agency costs and auditor choice: moderating role of board's expertise and internal control", *Journal of Financial Reporting and Accounting*, Vol. ahead-of-print No. ahead-of-print. <https://doi.org/10.1108/JFRA-11-2021-0406>
- Bills, K.L., Cobabe , M., Pittman, J., Stein, S.E., (2020) To share or not to share: The importance of peer firm similarity to auditor choice , *Accounting, Organizations and Society*, Vol. 85 (4): 1-24 ,
- Cairney, T., Stewart, E.G., (2019) Client industry characteristics and auditor changes , *Review of Accounting and Finance* , 18(2): 245-267
- Chang, W., Lin, H., Koo, M., (2017) The effect of diversification on auditor selection in business groups: A case from Taiwan . vol. 49(3): 422-436
- Cheng , L.T.W., Leung, T.Y. (2012) The Effects of Management Demography on Auditor Choice and Earnings Quality: Evidence from China , *Review of Pacific Basin Financial Markets and Policies* . Vol. 15(2) 1-37 DOI: 10.1142/S0219091511500093
- Corten, M.; Steijvers, T.; Lybaert, N.; Coeckelbergs, C. The Influence of the CEO on Auditor Choice in Private Firms: An Interplay of Willingness and Ability. *Sustainability* 2021, 13, 6710. <https://doi.org/10.3390/su13126710>
- Dhaliwal, D. S., Lamoreaux, P. T., Lennox, C. S., & Mauler, L. M. (2015). Management Influence on Auditor Selection and Subsequent Impairments of Auditor Independence during the Post-SOX Period. *Contemporary Accounting Research*, 32(2), 575-607.
- El-Dyasty, M., Elamer, A., (2021) The effect of ownership structure and board characteristics on auditor choice: evidence from Egypt. *International Journal of Disclosure & Governance*. Dec 2021, Vol. 18(4):362-377
- Farooq, O., Satt, H. and El Fadel, B. (2021), "Political uncertainty and the choice of external audit: international evidence from private firms", *International Journal of Managerial Finance*, Vol. 17 No. 4, pp. 568-588.
- Gong, Y., Zhu, J., Chen, Y., & Cook, W. D. (2018). DEA as a tool for auditing: application to Chinese manufacturing industry with parallel network structures. *Annals of operations research*, 263(1-2), 247-269. Jerris, S. I., & Pearson, T. A. (1997). Benchmarking CPA firms for productivity and efficiency: an update. *The CPA journal*, 67(3), 58.
- Guizani, M. and Abdalkrim, G. (2022), "Ownership structure, board independence and auditor choice: evidence from GCC countries", *Journal of Accounting in Emerging Economies*, Vol. 12 No. 1, pp. 127-149

Accounting Knowledge & Management Auditing
Vol. 14/ No. 55/ Autumn 2024

Manager's Efficiency to Create Operating Cash Flows and Independent Auditor Selection: A Test of Upper Echelons Theory

Mohaddese Abedini

PhD Student, Department of Accounting, Karaj Branch, Islamic Azad University, Karaj, Iran

Bahman Banimahd

Associate Prof., Department of Accounting, Karaj Branch, Islamic Azad University, Karaj, Iran
(Corresponding Author)

Mehdi Moradzadehfard

Associate Prof., Department of Accounting, Karaj Branch, Islamic Azad University, Karaj, Iran

Azam Shokri Cheshmehsabzi

Assistant Prof., Department of Accounting, Karaj Branch, Islamic Azad University, Karaj, Iran

Abstract

Based on the theory of upper echelons, this paper intends to explain the impact of the manager's ability to create operating cash flows on the selection of an independent auditor. According to this theory, the characteristics and abilities of managers have an effect on the decisions and performance of the organization. In this study, based on data envelopment analysis technique, the efficiency of managers in creating operating cash flows in 121 listed firms on Tehran Stock Exchange during the period from 2013 to 2019 is calculated. Then its relationship with the selection of auditing organization, as an independent auditor, is examined. In this research, theoretical foundations and research data have been collected according to the library method. To test the hypotheses of the research, the correlation method using multivariate binary logistic regression is used. The results of this research show that when the efficiency of the manager in creating operational cash flows increases, then the probability of choosing the audit organization as an independent auditor will also increase. Also, the findings of this research indicate that with the increase in profitability and the number of audit paragraph of the previous year, the probability of choosing audit organization as independent auditor decreases. In addition, the results of this research did not find a significant relationship between the variables of company size, debt ratio, audit fee and the percentage of shares owned by the major shareholder with the selection of the audit organization as independent auditor.

Key Words: Manager's Efficiency , Operating Cash Flows , Upper Echelons Theory , Auditor Selection